

MEVLJEVA ZAMIŠLJENOST

Dušan Mevlja je kaj plodovit pisec, in če je pri tem še humorist in satirik, je to tem spodbudnejše. Kakor je ta plodovitost na prvi pogled razveseljiva, pa nam širša analiza ne prinese pričakovanih rezultatov. Značaj njegovih del ostaja domala v okviru že znanega koncepta in bi prav ob zadnji Mevljevi knjigi *Oh, ta zamišljenost** ne mogli ugotoviti kakšnih bistvenih potez, ki bi dale slutiti, da je avtor šel kam dlje.

Mevlja je doslej objavil že več knjig, med njimi pa bi našli nekaj takih, ki so zadnji precej podobne. Iz dosedanje bere izstopa vsekakor *Odložena maska*, napisana v vezani besedi in s katero je avtor dosegel doslej največji uspeh. Nikakor pa zadnja knjiga ne pomeni organskega nadaljevanja poti, ki bi kazala na notranje poglobljanje Mevljevega pisanja.

Knjižica *Oh, ta zamišljenost* je zbirka nad trideset kratkih humoresk in satir iz naše vsakdanjosti, s katero je satirik povezan prav tako kot vsak drug ustvarjalec, vendar je njegova naloga prav tako zahtevna kot nehvaležna. Prenášanje neposrednih življenjskih aktualnosti v literarno formo nosi v sebi hudo dvoreznost. Žgoča nujnost pojava daje motivu izredno živahen zagon, ki publiko podžge z iskro besedo; vendar je tovrstno humoristično in satirično pisanje preveč podvrženo časovni akutnosti in zato delo sčasoma izgublja težo.

To velja v največji meri zlasti za pavlihovski način — često gre tu zgolj za anekdoto — kakršnega si je izbral Mevlja. Avtor je sicer dovolj oster opazovalec naše vsakdanjosti, ki mu nudi bogato in hvaležno gradivo in ki jo Mevlja oživlja in zaključuje v bolj ali manj priostrene sentence. V drobnih dejanjih človekovega bivanja najde številne momente nezavednega, a tako očitnega dogajanja. Ko iz tega gradiva oblikuje svoj tekst, pa ostaja pri skopi, pogosto zelo površinski obdelavi in tako ne gre preko skice. To utegne biti ena šibkejših strani njegovega tovrstnega pisanja.

Poudariti pa je treba, da Mevljeva zadnja zbirka preseneča z bogastvom motivov in pa z značilnim hudomušnim prizvokom besedila. Tu se vrstijo zgodbe in zgodbe o stanovanjih, koristolovstvu, zlorabah, površnosti, vsiljivosti, o moderni umetnosti, pisanju vseh vrst, o konformizmu, o navadi železni srajci, o filmu in o lojalnih državljanih. Mnoge izmed njih smo lahko brali že v dnevnem časopisju, tako da smo malce razočarani. Sicer pa menim, da so teletnost, pomembnost in oblikovna intenziteta v knjigi različne in da nekateri humoristični oziroma satirični teksti sodijo med novosti v tovrstnem slovenskem pisanju. Pri tem gre za motive, ki kljub aktualnosti izpričujejo obči značaj in skrivajo v sebi marsikatero živo resnico.

A. Tušek

* Dušan Mevlja: *Oh, ta zamišljenost*. Humoreske in satire. Založba Obzorja, Maribor 1962.